

Pháp môn Tá»nh Á»á»™ tá»jì Viá»†t Nam

Á»ng gÁ»p cá»§a ThÁ»ch NguyÁ»n Hiá»•n
22/02/2017

Pháp môn TĒnh Û tị ViÇt

Nam

* Thích Nguyên HiÁn

Nhĩ vŪi ph-t tí tu TĒnh Û tị ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hịnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiēm tu ThiÁn quán và trì chú nh° những ph°ing pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiēm Ēnh. Không nên quá câu chÿp, nh°ng v«n dành những thÝi gian nhÿt Ēnh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, IÁ Ph-t cing là những trã duyên rÿt c§n thiçt. Ngoài ra c§n phÿi tu bÑ thí cúng d°Ýng, tñ lã lãi tha, thñc hiÇn trñn v'ñ Té ho±ng thÇ nguyÇn cça jì thĒa.

I. BÑi c£nh TĒnh Û tông ViÇt Nam

Nói çn IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, h§u hçt

ng°Ýi ta ngh) ngay çn ThiÁn tông. G§n nh° ch°ng có mùt sí liÇu nào nói vÁ TĒnh Û. ViÇt Nam Ph-t giáo sí l°ác cça TT.Thích M-t ThÁ không há nói çn TĒnh Û. BŪ ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n cça NguyÁn Lang dày çn hịn 1000 trang, trong ó chĒ có ch°a §y hai trang nói vÁ ðnh h°ßng TĒnh Û giáo Nĩ vŪi phái ThiÁn Vô Ngõn Thông và mùt vài nh-n Ēnh §y tính chç quan.

Chính giáo s° NguyÁn Lang viçt: Sñ phÑi hãp giã ThiÁn

và TĒnh Û sau này s½ trß nên quan trñg trong jò Ph-t tị ViÇt Nam (ViÇt Nam Ph-t giáo sí lu-n, q.1, tr.204). Câu kçt hai trang nói vÁ TĒnh Û ÿy bĒ bĩ lĩng.

Ch°ng ai biçt nó quan trñg nh° thç nào? Pháp môn TĒnh Û °ác truyÁn vào ViÇt Nam vào thÝi gian nào? Có sñ truyÁn thĒa không? Ph°ing pháp hành trì cing nh° sñ chĒng nghiÇm cça nó ra sao không há °ác nh-c çn. ây chĒ là sñ khan hiçm tài liÇu vÑn chĒ đñã c n b£n vào ThiÁn UyÁn T-p Anh Á viçt sí hay ó là thiên kiçn cça ng°Ýi viçt sí bĒ óng khung bßi ThiÁn híc?

Rÿt may là trong bŪ IĒch sí Ph-t giáo ViÇt Nam cça híc

giĒ Lê Mịnh Thát, dù không dành mùt ch°ing nào nói vÁ TĒnh Û, nh°ng vŪi thái Û khách quan phân tích sñ kiÇn qua các thÝi jì, ph§n nào giúp cho ta l°ãm l-t °ác vài yçu tñ Á tìm mÑi liên hç cça TĒnh Û giáo trong IĒch sí phát triÁn Ph-t giáo tị ViÇt Nam.

Có l§n ng°Ýi viçt °ác lên Ēnh núi Yên Tí quê h°ing cça

ThiÁn phái Trúc Lâm. TĒ Ēnh chùa Óng i xuÑng núi trong mùt sŪm §y s°ing, tôi ã chĒng kiçn c£nh niÇm Ph-t A Di ã vang c£ núi cça hàng ngàn tín Ó lác tác lên núi tĒ ĩm khuya. Cái c£nh mà mùt thi nhân tiÁn chiçn tĒng mô tĒ:

G-y trúc đ't bà già tóc bịch

L§n l§n tràng hịt miÇng Nam Mô

(Anh Thj)

Không phÿi chĒ có bà già tóc bịch, già tr» IŪn bé l§n

l°at lên núi, vĒ i vĒa niÇm, mxi b°Ūc chân chịm vào tĒng thŪ rÁ °Ýng Tùng là miÇng nß mùt câu A Di ã Ph-t ngân dài. NguyÁn Nh°ác Pháp trong bài thj Em i chùa H°ing nŌi tiçng cing không quên nh-c çn câu Nam Mô A Di ã vÑn ã thành chi tiçt không thÁ thiçu. NgŌi tr°Ūc sân chùa Hoa Yên, tôi tñ hĩ: Giáo lý TĒnh

Û A Di ã ã thĒnh hành tị quê h°ing ThiÁn phái Trúc Lâm tñ bao giÝ mà sâu -m

çn nh° v-y? H°n không phÿi chĒ mũi vài chác n m mà phŌ c-p nh° thç. Bßi chính

Giáo s° NguyÁn Lang ã tĒng nh-n Ēnh: Sñ có m-t cça giáo lý TĒnh Û ß ViÇt Nam °ác ánh đÿu ch-m l'm là vào kho£ng giã thç kç XI (S d, tr.202).

Thñc ra, t° t°ßng TĒnh Û xuÿt hiÇn ß ViÇt Nam có thÁ tr°Ūc

c£ Trung Quñc. Trong thÝi jì Ph-t giáo quyÁn n ng tr°Ūc thÝi Hai Bà Tr°ng (n m 43), chúng ta ã thÿy ph£ng phÿt t° t°ßng TĒnh Û thÁ hiÇn qua hình £nh vĒ Ph-t khác vŪi ĩc Ph-t IĒch sí. çn Mâu Tí, Lý ho-c lu-n (kho£ng cuÑi thç kç II Tây IĒch), khái niÇm NiÇm Ph-t ã °ác nh-c çn nh° mùt công phu tu hành. Giai ojn hình thành Lác Û T-p kinh và Cñu Tjç Thí Dã kinh, theo híc giĒ Lê Mịnh Thát là

trong những n m 138 trã i. Ông vi: i Âm cSn l°u ý là truyán 60 (cça Cñu Tj p
Thí Dã kinh NV) là v n b£n §u tiên hiÇn biçt nh̄c tUi danh hiÇu éc Ph-t A Di
à trong IẾch sí Ph-t giáo n°Úc ta. Tín ng°áng A Di à tē ó xuýt hiÇn khá sUm
và çn kho£ng n m 450 ã chiçm l)nh °ác mÚt vĒ thç trÍng yçu ß Trung tâm Tiên
Sj n... (Lê Mjnh Thát, LẾch sí Ph-t giáo ViÇt Nam, t-p 1, NXB Thu-n Hóa, tr.109).
Nh° v-y, ß §u thç k÷ thé V Tây IẾch, Kinh Vô L°ång Thí
và Quán Vô L°ång Thí cing ã thĒnh hành ß Giao ChÉ. NUi dung cça sáu lá th° và
cái chçt cça àm Ho±ng do sí gia Lê Mjnh Thát phân tích cho ta mÚt nh-n Ēnh rõ
ràng vÁ sñ phát triÁn cça TĒnh Ù giáo ViÇt Nam thÝi kó §u (1). Tr°Úc khi ThiÁn
pháp cça Tó Ni a L°u Chi truyán çn Tiên Sj n qua Pháp HiÁn ß ó, àm Ho±ng ã
xiÁn d°jng TĒnh Ù giáo mjnh m½ qua viÇc tăng Kinh Vô L°ång Thí và Kinh Th-p Lác
Quán, lòng thÁ vÁ An d°áng quNc. Trên cç sß sí liÇu có °ác, ta có thÁ tjm xem
àm Ho±ng nh° Sj tÕ cça TĒnh Ù tông ViÇt Nam (?). Rýt tiçc sau ó ta không có
mÚt chi tiçt liên hÇ nào nói vÁ sñ truyán thĒa. Nh°ng sñ th-ng thç cça sáu lá
th° cùng £nh h°ßng cái chçt cça àm Ho±ng, ch̄c ch̄n t° t°ßng TĒnh Ù A Di à s½
còn phát triÁn sáu rUng song song vUi ThiÁn phái Tó Ni a L°u Chi.

çn thç k÷ XI, chính xác là vào n m 1057, mÚt lang t°Úng
cça vua Lý Thánh Tông ã chjm kh̄c mÚt pho t°ång Ph-t A Di à b±ng á cao 2,5m
tj núi Lj n Kha, huyÇn Tiên Du, tĒnh B̄c Ninh. T°ång này hiÇn v«n còn thÝ ß
chùa Ph-t Tích, B̄c Ninh, bia á cça chùa có nói vÁ chuyÇn này. ây có thÁ là
t°ång Ph-t A Di à b±ng á lU n nhýt ß ViÇt Nam. ThiÁn s° Không LÚ (?-1119) thuÙc
Ýi thé 9 dòng Vô Ngôn Thông cing tĒng sang nhà Tñng xin Ông vÁ úc Té khí,
trong ó có mÚt t°ång Ph-t A Di à thÝ tj chùa Quónh Lâm.

Trong An Nam Té khí chÉ có mÚt pho t°ång Ph-t, ó là
t°ång Ph-t A Di à do mÚt thiÁn s° úc tjo, iÁu ó chéng tí tín ng°áng Di à
không thua kém ThiÁn tông. Sau Không LÚ là TĒnh Lñc (1112 - 1175) Ýi thé 10
dòng Vô Ngôn Thông, ng°Yi ã Ąc °ác pháp NiÇm Ph-t Tam muUi. S° dçy: Các
ng°j! Týt c£ các ng°Yi hlc jo lÿy tâm siêng n ng cúng d°Ýng Ph-t, không gì
khác hjn chÉ c§u dĒt °ác các nghiÇp ác. Tâm miÇng niÇm tăng, tin hiÁu nghe nh-n,
ß chx v-ng v» yên l-ng, g§n thiÇn trí thĒc. Nói ra Ýi hòa nhã, nói ph£i thÝi
úng lúc, trong tâm không khiçp nh°ác... LiÁu jt ngh)a lý, xa lia ngu mê, an
trả chx bÿt Ung. Quán tÿt c£ pháp vô th°Ýng vô ngã, vô tác vô vi (ThiÁn s° ViÇt
Nam,

Thích Thanh TĒ, tr.143). Nh° v-y TĒnh Lñc là mÚt thiÁn s° nhÝ công phu niÇm Ph-t
mà hoàn thành °ác ThiÁn Ēnh. ây là sñ phñi hãp giia ThiÁn và TĒnh Ù cça ThiÁn
phái Vô Ngôn Thông mà nguÓN gNc cça nó có thÁ xuýt phát tĒ V)nh Minh Diên Thí ß
Trung QuNc.

Chúng ta không biçt °ác Kinh iÁn TĒnh Ù giáo thÝi kó
này nh° thç nào (2). Nh°ng çn Ýi Tr§n, qua tác ph©m Khóa H° Lác cça Tr§n Thái
Tông (1218 - 1277), t° t°ßng vÁ niÇm Ph-t ã chín muOi çn Ù ta có c£m t°ßng
pháp môn NiÇm Ph-t ã hoàn bĒ nh° mÚt tông phái chính yçu cça ViÇt Nam song
song vUi ThiÁn pháp.

Trong Khóa H° Lác, ngoài những chç Á c n b£n nh°
khuyên phát tâm BÓ Á, lu-n vÁ s̄c thân và các bài v n r n giĩ ngj GiUi..., tác
ph©m còn có hai bài lu-n vÁ NiÇm Ph-t và Tía ThiÁn. Bài bàn vÁ niÇm Ph-t tuy ng'n
gín nh°ng súc tích, bao quát toàn BÙ giáo ngh)a Tam thĒa, phân tích §y ç pháp
môn dành cho th°ång trung hj trí. Không rõ vĒ vua §u tiên Ýi nhà Tr§n ã °ác
thí giáo tĒ âu mà lç có kiçn giĒi vÁ TĒnh Ù sâu s̄c nh° thç. Sau khi phân
tích ngh)a NiÇm Ph-t dành cho ba hjng c n trí, Tr§n Thái Tông viçt: Ba hjng ng°Yi
trên, tuy nông sâu khác nhau, nh°ng tUi chx sß Ąc là mÚt. Song lNi tu theo th°ång
trí, nói thÝi dÁ, nh°ng làm lç khó (...). Lñi tu theo hj trí, lÿy niÇm Ph-t
làm nçc thang, chú ý ß thiÇn duyên, nguyÇn sinh sang n°Úc Ph-t, siêng n ng tinh
tĒn, tâm tính thu§n thĒc, sau khi mjng chung, theo nguyÇn cça mình °ác sinh
sang n°Úc Ph-t. ã sinh sang n°Úc Ph-t rOi, thÝi thân ó không bao giÝ mÿt.
Ng°Yi tu hlc Ýi nay, ã °ác mang thân ng°Yi, Áu có
ba nghiÇp, lç ch°ng lÿy môn niÇm Ph-t Á c§u sinh sang n°Úc Ph-t, thÝi không
thÁ °ác. Nh° muñn niÇm Ph-t, tĒc ph£i lÿy hj trí làm tr°Úc. Tç sao? Vì có chú
ý v-y. Ví nh° có ng°Yi làm ài ba t§ng, mà không cÿt t§ng d°Ui tr°Úc, tÿt không
thÁ có °ác! (Khóa H° Lác, b£n dĒch cça HT.Thích Thanh KiÁm, 1997).

Th§y cça vua Tr§n Thái Tông không ai khác hjn là Trúc
Lâm QuNc s°, tĒc ThiÁn s° jo Viên (theo ThiÁn UyÁn T-p Anh) hay Viên Chéng
(theo tài liÇu truyán thĒa chùa Hoa Yên). Nh° ta ã biçt, ThiÁn s° jo Viên có £nh
h°ßng rÿt lU n çn sñ tu hlc cça Tr§n Thái Tông và có óng góp lU n trong viÇc kiÁm
íc các BÙ Kinh lác tr°Úc khi kh̄c b£n gx Á ÿn loạt phát hành. jo Viên là Ç
tç cça HiÇn Quang, tĒc TÕ thé hai cça truyán thñng Yên Tí. iÁu này chéng tí

trở lại khi Trùng Nhân Tông thành lập phái Thiền Trúc Lâm thì tại núi Yên Tử, Thiền và Tịnh là song hành thể hiện qua tác phẩm của Thái Tông và nói cho cùng, thì toàn bộ Khóa học là về các khoa nghi lễ sám pháp kinh điển khuyến học ủng hộ thiên nhân và Tịnh là của vua sư Y Trùng. Đây là cơ sở khá thuyết phục để giải thích các nhà viết sử công tìm hiểu truyền thừa Thiền tông Việt Nam. Tuy Trung Tông (S), vẫn chế độ bất qua tông Tịnh Thiền hức, là chủ nguồn của Thiền phái Trúc Lâm, cũng từng có thi kệ nói về Tịnh

U:
Tâm núi Di Đà tí mỉ khu
ông Tây Nam Bắc pháp thân chu
Trùng không chế kiến cô luân nguy cút
Sát hải trùng trùng dị mìn thu.
(Di Đà vẫn thức Pháp thân ta
Nam Bắc ông Tây khắp chói là
Trùng thu ngũ giữa trời cao rùng
êm lòng trùng động rùng chi u xa).

(Nguyễn Lang dịch)

Vào thời kỳ khai sáng Thiền phái Trúc Lâm, trong sự
cũng áp dụng pháp niệm Phật Phật-tâm Phật trong những buổi lễ chúng vân tập.
Sách Thiền học Yên Tử cũng ghi lại cuộc vận dụng của Trúc Lâm về việc
tâm trong khi lễ chúng tụng hành pháp niệm Phật Phật-tâm trên chính thức.
Chi tiết này đã được giáo sư Nguyễn Lang nhắc đến trong phần Các khuyến học ủng hộ
tông Tịnh trong Phật giáo Việt Nam (Sđ, tr.457). Thấy rằng nó chế độ bất qua
nhờ một chi tiết nhỏ. Trong khi các tác phẩm khoa sử của Việt Nam phần nhiều là
Giáo Thiền nhất trí, nhưng không muốn nói là thiên nhân và Giáo
đạo học Tịnh Thiền là giáo Việt Nam còn có thể thấy qua
đài tháp Cửu Phẩm Liên Hoa do Tam Tổ Huyền Quang dựng tại chùa Ninh Phúc (tức
chùa Bút Tháp). Tháp này hiện nay vẫn còn, cột đá xoay quanh một trục
chính giữa. Đây có lẽ là biểu tượng vô giá của Thiền tông Việt Nam cũng dựa vào
mâm. Về nghi lễ và nghi thức tụng niệm trong hai thời công phu sớm tối, ngoài
các thức chú vẫn của Mật giáo, Kinh A Di Đà, thức chú vắng sinh Thiền U, niệm
Phật, lễ Phật và hồi hướng Cốt lõi là những hành nghi kệ tụng, cũng như không có
một bên kinh nào thuộc tông là Thiền hức chế độ vào trong hai thời khóa tụng.
Chỉ thấy kệ XVII, khi Thiền sư Chân Nguyên khôi phục lại
truyền thống Trúc Lâm Yên Tử thì cũng là lúc mà Thiền U giáo chi rọi về trí tuệ
trong Phật giáo Việt Nam. Thế Chân Nguyên chỉ các danh từ ngoài và trong
Trong suốt kệ XVIII, XIX, muốn liên hệ về Thiền U tông có thể dễ dàng tìm thấy
qua các tác phẩm các Tổ sư các loại hình văn hóa. Số kệ có lẽ phần chý ai
một công trình công phu hoàn chỉnh. Các tác phẩm văn học hiện trong thời kỳ
này như Cung oán ngâm khúc, Kim Vân Kiều truyện v.v... đều mang thiên nhiên tông Tịnh
U. Quả là không khó để tìm hiểu vì sao Thiền U giáo thể hiện hành động rùng
rãi tại Việt Nam

hiện nay.

II. Giáo nghĩa Thiền U và Bồ đề

chánh Thiền U

Thiền U vẫn là một khái niệm rất rùng. Pháp sư Thuận

đã từng nói: Giáo lý và Thiền U, không nên tách thành tông U-l-p. Cũng như
giáo sư Thái Học từng dạy: Lu-t là nền móng chung của Tam thừa, Thiền là cái che
chối chung của Tam thừa (Lu-t thuyết một về Thiền U và lợi ích của việc hành Thiền;
bên dịch của Nguyễn Văn Phát, Trung tâm Phật học Việt Nam, Hà Nội,
1991). Nguyên lý Phật giáo hay tại gia đều phải hành trì giáo lý. Cũng
v-v, Thiền U là một thể lý lý luận mà bất kỳ tông phái nào, dù Tiểu thừa hay
đại thừa đều có thể hành Át thì chỉ. Giáo sư Thuận là nguyên có tông rất
một, cũng thừa nhận rằng dù Thiên Thai, Mật Tông, Duy Thức, Tam Luận cho đến
Thiền tông đều có thể hành và hoằng động Thiền U.

Việc hoằng động Phật pháp tại thế gian phải xem trọng

chính hai mặt lý trí và tình cảm. Thiền U tông có thể dung hòa các yếu tố
này. Chỉ Thiền có hai nghĩa: Số thanh tịnh của chúng sinh và số thanh tịnh của
thế giới. Nếu tâm thanh tịnh thì chúng sinh tịnh và tùy đó tâm tịnh tức Phật U
tịnh (Kinh Kim Cang). Nhưng Thiền U thì có rất nhiều cõi. Các Kinh đều giải
thích chi lý y báo và chính báo các cõi Thiền từ cõi trời Đâu Suất, cõi trời
h-u thân của Bồ tát Di Lạc cũng vậy. Rồi Thiền U của cõi Phật A Suối, Thiền U của
cõi Phật Dược Sư, kệ về Thiền U cũng rất La trong truyền thuyết của Mật giáo.
Ngoài ra cũng có thể chia Thiền U thành các cõi như Thiền Tịnh Quang U, Th-t
báo vô chướng ngại U, Phạm thánh Ông c U và Phật giáo hiện hữu U. Có rất nhiều

iÁu cñn bàn vÁ những khái niÇm này. Ðây tôi chÉ muÑn lu-n vÁ TËnh Û Cñc lçc ph°ing Tây cça éc Ph-t A Di à mÙt tín ng°áng hçt séc thËnh hành ß Trung QuÑc và ViÇt Nam

trong c-n và hiÇn ÿi.

Pháp môn TËnh Û cing có rñt nhiÁu cách tu hành. Ðây cing xin giÛi hçn trong pháp Trì danh niÇm Ph-t. Téc pháp môn mà các hành giË niÇm Ph-t, y theo TËnh Û tam bù kinh A Di à, Vô L°ãng Thí và Quán Vô L°ãng Thí hành trì, nguyÇn cçsü vãng sinh vÁ Cñc lçc. Đây là mÙt pháp môn mà ch° TÕ xiÁn d°ing là thù th_ng nhñt. Ng°Ýi ViÇt Nam luôn có t° t°ßng dung hòa, nên trong các thÝi khóa tăng tçj các chùa ß ViÇt Nam, tôi luôn nh-n thñy sñ kçt hãp cË ThiÁn - TËnh - M-t.

Ch³ng hçn các bài kÇ quán t°ßng là ThiÁn, các bài chú nh° L ng Nghiêm, ÿi Bi, Cát t°Ýng, Vãng sinh là khuynh h°Ûng M-t, phçn kinh chính th°Ýng là kinh Di à hay ph©m PhÕ Môn. Sau ó luôn có phçn trì danh niÇm Ph-t... Đây là mÙt chi tiçt hçt séc thú vË: Nçu lËch sí t° t°ßng dân tÙc là Tam óng nguyên (Thích, ÿo, Nho) thì lËch giá Ph-t giáo dân tÙc lçj cing là Tam tông nhñt trí (ThiÁn, TËnh, M-t). Nçu Thích, ÿo, Nho têng theo thÝi kó mà h°ng phçj thì ThiÁn, TËnh, M-t cing tuy theo giai oçn mà thËnh suy khác nhau. Vào thÝi kó du nh-p, Ph-t giáo ViÇt Nam nhuÑm màu s_c quyÁn n ng, M-t giáo trß thành ph°ing tiÇn hóa ÿo hçu hiÇu. Ð thÝi ÿi h°ng thËnh cça Ph-t giáo, sông núi thanh bình, ng°Ýi ng°Ýi hít thß cái không khí sâu ĩng cça ÿ trÝi Á tìm vÁ cÙi nguÓN tâm théc, ThiÁn tông h°ng thËnh. Còn giai oçn hiÇn nay, chiçn tranh lan tràn thç giÛi, bÇnh dËch hoành hành, môi tr°Ýng nhiÁm Ûc..., ng°Ýi ta thích mçj t°ßng vÁ mÙt thç giÛi thanh tËnh, mÙt thç giÛi an lành và TËnh Û Cñc lçc °ãc giÛi thiÇu nh° mÙt cõi lý t°ßng. Ng°Ýi ta tin t°ßng và h°Ûng vÁ, thñc ch³ng có gì là lçj.

T° t°ßng Giáo ThiÁn nhñt trí ã °ãc ThiÁn s° V)nh

Minh Diên Thí ß Trung QuÑc Á x°Ûng qua bài kÇ Té lçu giËn có thÁ nói phù hãp nhñt vÛi Ph-t tí ViÇt Nam hiÇn ÿi. Nh°ng ß Trung QuÑc tẽ x°a, sñ phân chia rçh rời ThiÁn TËnh ã khiçn cho thái Û HiÁn k- giáng tha òi lúc çn méc gay g't. TËnh Û Chân tông và Nh-t Liên tông ß Nh-t BËn cing rçj vào tình trçng này.

Riêng ß ViÇt Nam tẽ x°a, nh° trong phçn tr°Ûc ã chéng minh, cË hai ThiÁn phái Tó Ni a L°u Chi, Vô Ngôn Thông và cË ThiÁn phái Trúc Lâm Yên Tí Áu v-n dãng pháp môn TËnh Û. Tuy kiem tu nh°ng TËnh Û v«n °ãc xem nh° pháp môn chính yçu, phù hãp vÛi c n cçj chúng sinh Ýi mçt pháp. Tùy cçj hóa ÿo là ph°ing châm hành ÿo cça Ph-t giáo trong mli thÝi kó.

Pháp môn TËnh Û áp éng °ãc hai nhu cçsü lý trí và tình cËm, dung hÛi °ãc cË lý và sñ . iÁu áng tiçc là mÙt sñ ng°Ýi, khi °ãc hñi vÁ TËnh Û,

do Ñi phó vÛi tri théc khoa hçc nên ã khá duy lý khi giËi thích vÁ TËnh Û Cñc lçc. VÁ mÙt thç giÛi Cñc lçc nh° trong kinh A Di à j trình bày, hí cho rñng ó chÉ là ph°ing tiÇn d«n d't. Hí cho rñng Nhñt thiçt duy tâm, Tùy kó tâm tËnh...

VÁ lý thì hí có thÁ ùng, nh°ng nçu bị sñ mà chÉ theo lý, ó hoàn toàn không phËi là bÕn ý cça TËnh Û. MÙt sñ ng°Ýi khi nghiên cçu vÁ lËch sí hình thành kinh iÁn ÿi thëa lçj rçj vào mÙt c n bÇnh trçm kha khi cho rñng kinh A Di à không phËi do Ph-t thuyết nên chÉ xem nh°... ph°ing tiÇn cça ÿi thëa, mÙt chỉ ph°ing tiÇn çy ý tçm bã ché không phËi ph°ing tiÇn tích cñc cça ÿi thëa. Nh° v-y, hí chÉ mÙi biçt °ãc lËch sí hình thành, xuñt hiÇn cça kinh mà không n_m °ãc lËch sí t° t°ßng cing nh° giá trË thñc tçj cça Ph-t giáo. Sñ bình ãng cça các chúng BÓ tát, Thanh v n xuñt hiÇn trong Pháp Hoa, sñ xuñt hiÇn cça Duy Ma C-t Á dung hòa và th ng hoa sé mÇnh cça c° s) trong BÓ Tát oàn, vË trí Th_ng Man phu nhân trong quá trình xóa bỏ thái Û phân biÇt nam nữ cing nh° sñ trang nghiêm TËnh Û thù th_ng cça Hoa Nghiêm, Di à, D°ãc S° v.v... là mÙt tiçn trình ÿçt yçu và -c s_c cça ÿi thëa. Chúng ch³ng những không xa lia thñc tçj mà còn là phát biÁu mÙt cách chân thñc bËn hoài cça éc Ph-t vÑn ch°a thÁ nói hçt °ãc trong bÑn m°çj chín n m ng'n ngçj cça Ýi Ngài trong mÙt bÑi cËnh xã hÛi khác và không Á lçj mÙt chỉ viçt. Do ó, nçu phç nh-n TËnh Û Di à là vô tình phç nh-n cË bËn hoài cça éc Ph-t.

TËnh Û Cñc lçc là mÙt thç giÛi hiÇn thñc. Thç giÛi ó n±m trong nguyÇn lñc cça Ph-t A Di à ché không phËi ß mÙt nçj nào ó Á cho nhing thiÁn kiçn cça khoa hçc thñc nghiÇm dùng máy bay phËn lñc tìm çn Á cân ong o çm. Chëng nào cuÛc Ýi này còn khÕ au, sinh tí, chëng nào ng°Ýi ta còn thñy sñ khÕ au này là th-t thì chëng ÿy thç giÛi Cñc lçc v«n còn có th-t. Bao giÝ ng°Ýi ta không còn bË tham sân si mçn ràng buÛc, thç giÛi này là thanh tËnh và an lçc, thì chëng ÿy Cñc lçc không cçn nĩa.

Kinh A Di à °ãc hình thành ß mñ Û. CËnh giÛi Cñc lçc

giúi thiÇu trong kinh là giúi thiÇu cho phù hãp vúi huyÁn híc ưn ù và nhu cÿu cÿa con ng°Yi thÝi ỵy. Trong nh-n théc cÿa các b-c Thánh ưn ù ngày x°a, sông núi là v-t cách trß, sñ g-p ghÁnh là mÿt cân Ñi, bài b-m là nhiÁm ô và sñ nghèo khỔ là... kém ph°Úc báo. Do ó, cÿnh giúi trong Kinh A Di à b±ng ph³ng, Áu -n, thanh tÿnh, giàu có và điÁm IÇ.

Cây cÑi, iÇn °Ýng, lÿu các, thÿt bÿo trang nghiêm...

Áu là phÿn ánh trong trung thñc °Úc mÿ cÿa tâm théc ưn ù. Thç thì tÿi sao ngày nay khi giÿng vÁ Cñc lÿc cho ph-t tí ViÇt Nam, ta lÿi không nói Tÿnh ù không có cÿnh... k't xe, Tÿnh ù không có bÇnh AIDS, chiçn tranh; môi tr°Ýng tuyÇt 1p, cñc kó sÿch s½, thanh tÿnh. Tÿi sao không giÿng r±ng Tÿnh ù không có cÿnh con cái tÑ cha m¹, trò ánh thÿy, bÿn bè lèa líc nhau. Tÿi sao lÿi không thÁ nói r±ng ß cõi ỵy Vi phong xuy ùng trên nhñng ngñn thông, ngñn d°ng liÁu, phát ra âm thanh vi vu, làm lay ùng nhñng chiçc phong linh d°úi mái thÁm cÿa nhñng chùa, viÇn n±m thÿp thoáng d°úi r-ng tre già. Nhñng dòng suÑi quanh n m mát r°ái chÿy qua nhñng s°Yn Òi cĩ xanh mÿn mßn, iÁm xuyçt b±ng nhñng luÑng hoa cĩ may ngan ngát ven bÝ... RÓi nhñng con °Ýng cát sÿch mÿn màng, nhñng lÑi sñi thân th°ng d«n vào cÕng chính iÇn. SÙm chiÁu, chúng sinh ß cõi ỵy b-n áo tràng chÿnh tá, hái nhñng bông hoa tñi th'm nhÿt dâng lên cúng d°Ýng éc Ph-t, sau ó vÁ niÇm Ph-t, niÇm Pháp, niÇm T ng...

ó là nói vÁ sñ tÿnh hóa cÿa nhân giúi, còn chúng sinh giúi cing v-y: Ýi sÑng kinh tç dÓi dào, xã húi nhân qußn thußn thiÇn, không có sñ phân biÇt chng tÚc, giàu nghèo, mÿnh yçu, không có sñ oán ghét thù Ëch. Ñi vúi thân tâm thì bình ³ng, tñ do. Tÿt cÿ nhñng khái niÇm tñ do, bình ³ng cÿa thç giúi này Áu xuÿt phát tẽ sñ chÿp ngã và ngã sß. Còn Ph-t pháp thì dña trên nÁn tÿng vô ngã và vô ngã sß Á thi thiçt Tÿnh ù. iÁu ó hoàn toàn phù hãp vúi °Úc mÿ chung cÿa nhân loj.

Thñc ra, thç giúi Cñc lÿc có thÁ thù th`ng, viên mãn gÿp triÇu lÿn nhñng iÁu °ác điÁn ÿt trong kinh A Di à, tùy theo chính báo cÿa mxi ng°Yi mà y báo khác nhau. Nhñng iÁu tôi nói trên kia có v» nh° ùa, thñc ra có thÁ ó là y báo kém cĩ cÿa bÿn thân tôi. Chúng ta có thÁ điÁn ÿt Tÿnh ù thù th`ng bao nhiêu cing °ác, miÁn cÿnh giúi ỵy không xa rÝi tÿm hiÁu biçt cÿa con ng°Yi.

Còn mÙt iÁu nĩa cing rÿt quan trñng: P ViÇt Nam, mÙt sÑ ng°Yi tri théc thì rÿi vào duy lý. SÑ còn lÿi khi tin vÁ Tÿnh ù, hÿu hçt Áu xem Tÿnh ù nh° mÙt cõi v)nh h±ng, khi ã vãng sinh vÁ ó coi nh° Ýi Ýi h°ßng phúc an nhàn. T° t°ßng này vô tình biçn Tÿnh ù thành mÙt thê thiên quÑc cÿa Thÿn giáo, giÑng nh° thiên àng cÿa Thiên Chúa giáo, nçu tin t°ßng và x°ng danh hiÇu Ngài thì s½ °ác Ngài r°Úc vÁ Cñc lÿc. Hí không biçt r±ng Cñc lÿc chÿ là cõi tÿm, vãng sinh vÁ s½ °ác nhñng th`ng duyên nh° Ch° th°ãng thiÇn nhân câu húi nhÿt xé, trñc tiçp °ác nghe Ph-t A Di à thuyçt pháp, v.v... Tñ tánh A Di à và éc Ph-t A Di à không phÿi mÙt, không phÿi khác. Chÿp tánh bí t°Úng, chÿp t°Úng bí tánh Áu sai lÿm cÿ.

Ng°Yi tu Tÿnh ù úng ưn là ng°Yi dung húi cÿ tánh t°Úng.

Ba yçu tñ quan trñng cÿa ng°Yi tu Tÿnh ù là Tín, nguyÇn, hÿnh. Tín là tin cÿ lý l«n sñ. NguyÇn là nguyÇn tẽ nÿi tâm và hÿnh là hành cÿ chính l«n trã. Không thÁ không có ph°Úc báo mà có thÁ vãng sinh (Bÿt khÿ d) thiÁu thiÇn c n ph°Úc éc, nhân duyên ưc sinh bÿ quÑc). Vì thç, ng°Yi tu niÇm Ph-t cÿn phÿi giĩ giúi nghiêm minh, bÑ thĩ cúng d°Ýng, mß rÙng tẽ tâm và an nh«n bÿt ùng.

Ph°ng tiÇn thiÇn xÿo cing là mÙt yçu tñ quan trñng giúp hành giÿ niÇm Ph-t dÁ nhçp tâm. Khoa híc kù thu-t ngày nay phát triÁn, chúng ta có thÁ v-n dâng chúng cho nhñng ph°ng tiÇn tÿo th`ng duyên niÇm Ph-t. Ch³ng hÿn nh° ß ài Loan ã chç h³n mÙt loj radio chÿ chuyên niÇm Ph-t vúi âm iÇu trÿm bÕng theo tiçng nhÿc. Tiçng chim, tiçng gió, tiçng suÑi cing có thÁ thâu thành b ng nhÿc nh¹ nhàng, khác vúi nhñng âm thanh x-p xing hay g`t gñg cÿa Ýi th°Ýng giúp ng°Yi ta dÁ l`ng lòng lÿi. Các thiçt bÿ iÇn tí, ánh sáng òn v.v... cing là nhñng ph°ng tiÇn thiÇn xÿo trã giúp hành giÿ nhçp tâm niÇm Ph-t. Chúng ta có thÁ gãi ý cho các nhà sÿn xuÿt chç tÿo hàng loj các thiçt bÿ ỵy, ó cing là mÙt thê v n hóa cÿa Tÿnh ù, vô cùng cÿn thiçt.

Tóm lÿi, Ñi vúi ph-t tí tu Tÿnh ù tÿi ViÇt Nam hiÇn nay, ngoài chính hÿnh niÇm Ph-t v«n có thÁ kiêm tu ThiÁn quán và trì chú nh° nhñng ph°ng pháp trã giúp cho viÇc niÇm Ph-t °ác kiên Ënh. Không nên quá câu chÿp, nh°ng v«n dành nhñng thÝi gian nhÿt Ënh cho viÇc x°ng danh niÇm Ph-t. Sám hÑi, lÁ Ph-t cing là nhñng trã duyên rÿt cÿn thiçt. Ngoài ra cÿn phÿi tu bÑ thĩ cúng d°Ýng, tñ lã lã tha, thñc hiÇn trñn v¹n Té ho±ng thÇ nguyÇn cÿa ÿi thẽa. Tôi °ác xuÿt gia và tu híc tÿi trú xá H°ng Nghiêp có

thã nói là mÙt trú xé TËnh Ù thušn nh»t nh»t ß ViÇt Nam hiÇn ÿi. Njì ó ã têng có ba vË Hòa th°ång ThiãN Tâm, Bíu HuÇ và Bíu Lai. Á x°Ûng kçt xã niÇm Ph-t. ThŞy bÕn s° cça tôi cing là ng°Ýi tích cũc xiãN đ°ing TËnh Ù. Trong không khí sÛm hôm nghe chuông mõ ngân vang đ«n nhËp câu A Di à Ph-t, đ°Ýng nh° có mÙt nhân duyên nào mà niãM tin cça tôi không cŞn phËi trËi qua óc t° biÇn viãN vông. NiãM tin ó có thã xu»t phát tẽ sãi chuxi hjt cça thŞy, b°Ûc chân cça thŞy hay trong chính âm thanh câu niÇm Ph-t cça thŞy. Tôi ôm choàng lşy nó, không cŞn lý giËi. RÓi mxi n m, ngày gix TÕ HuÇ ViãN, ngày vía Ph-t A Di à hai ngày Iã IÛn nh»t trong trú xé T ng Ni vân t-p niÇm danh hiÇu Ph-t vang c£ núi rêng, Γng t-n áy sông.

Câu A Di à quyÇn trong gió, tho£ng trong ngín cũ cãnh cây, ¥m trong têng hjì thß. Nhữg tháng ngày ¥y th-t hjnh phúc, th-t thanh bình. Tôi ã ánh m»t nó ã i vào phÑ thË. Bãy giÝ, r»t nhiãu ÿo trãng tu TËnh Ù, nh° chùa Ho±ng Pháp (Hóc Môn) tÕ chéc Ph-t th»t, ng°Ýi òng £o hàng ngàn. Ng°Ýi ta h°Ûng vã TËnh Ù quá nhiãu khiçn lòng tôi c£m th»y nao nao, muÑn ghi lji vài suy ngh) ã xác tín niãM tin và gãi mß vài ý kiçn, gíi là mÙt chút nhÛ ân ThŞy TÕ, đ«u nh-n Ënh vÙi vàng có thã làm lÇch lçc, i sai.

(1) Xem các ch°ing VIII, IX và X cça sách ã đ«n.

(2) (R»t tiçc sĩ kh£o cçu cça sí gia Lê Mjnh Thát chË mÙi çn Ýi Lý, ch°a xu»t b£n t-p 3 nói vã các thÝi kó sau. Ngay trong thÝi kó này ông cing không ã tâm çn TËnh Ù giáo).ã